

det lykkes de Andre at faae et knebet flertal i den nye Rigsdag; men jeg tør tilføie, at naar de fik det, var det ikke mindst paa Grund af de mange gylbne Løfter. Man havde desuden Borgen i det Ministerium, der var saa overmaade fredeligssindet, nemlig Frijs-Strup. I Sommeren 1866 blev Grundlovsforslaget vedtaget sidste Gang, rigtignok ikke med stor Enighed, idet det kun blev vedtaget i Folkethinget med 55 Stemmer imod 44 og i Landsthinget med 30 Stemmer imod 20; men Folket var i Færd med at vaagne op, det kjendte jo vore Herremænd om ikke gennem Erfaringen, saa gennem Traditionen, og det synes at have faaet en Fornemmelse af, at det ikke havde forskyldt at blive saaledes behandlet, som det blev. Men man maa erkjende, at den Grundlov, vi fik, blev til paa loblig Maade, omend ikke paa moralsk retfærdig Maade; det bestrider jeg paa det Bestemteste, som jeg allerede har paavist. Da Kongen hjemsendte Rigsdagen, siger han blandt Andet, eller lader Gods-eierministeriet ham sige i Throntalen: „Vi have idag forsynet dette af Rigsdagen for 3die Gang vedtagne Grundlovsudkast med vor Underkrift, og vi ere overbevist om, at vi her have handlet i samme Aand, som at vi høifalige Jørgjænger, da han den 5te Juni 1849 stadfæstede den Grundlov, som nu ved Deres Medvirkning er bleven underkafet det fornødne Gjennemsyn for at kunne blive anvendelig paa alle Rigets Unliggenger.“ „I samme Aand er der handlet“. Men skulde der have været handlet i samme Aand, skulde der have været bygget i samme Aand, saa skulde der være bygget, som der blev under hele Frederik den 7des Regjering. Nu har jeg fremhævet de Punktter og de Udtalelser, som bestemte tale for, at den ærede foregaende Taler har Ret deri, at Folkethinget beholdt sin Bevillingsret efter Sunigrundloven og efter den Sædvaneret, som var uddannet. Er det ikke rigtig, saa kan den ærede Finanzminister der har en saa væsentlig Del i denne Grundlovs Tilblivelse modfige mig, og er det ikke rigtig, at det netop var haade hans og Frijs Driste og Willie, at den skulde bygges paa Enighed, og at der skulde arbeides i Fællesskab? Men der kom ogsaa andre Spaadomme og Udtalelser frem end de forannævnte. Det var et moralsk Saar, der i Folket var slaaet ved brudte Løfter; og det kom ogsaa til Udtalelser derom i den korte Samling i Sommeren 1866. Jeg skal minde om Udtalelser fra det ærede Medlem, som nu sidder paa Formandsstolen; han blev iøvrigt ofte afbrudt af Hall, som mindede ham om, at han saae anderledes lyst og klart paa Sagen. Jeg minder om Ordene af afdøde

Tscherning; jeg skal ogsaa tillade mig at oplæse det Par Ord. Efter at han var bleven afbrudt flere Gange, det skete i Sommeren 1866 i Juli Maaned, siger han blandt Andet: „Jeg skal naturligvis ikke lade mig standse, jeg taler her i deene Sal for sidste Gang, hois det Forslag bliver til Grundlov; og derfor vil jeg sige ethvert Ord, jeg har paa min Samvittighed. Jeg anser det, der kommer ud af det Forslag, for i sig selv saa politisk og moralsk slet, at jeg ikke mere vil have dermed at gjøre. Jeg gif ud af Rigsraadets Landsthing af den Grund, og jeg gaar ud herfra af samme Grund, at der i hele den Fremfærd, her er brugt, er en Mangel paa Sandhed, som jeg ikke kan fordrage, og der kan ikke komme noget godt Samliv ud deraf, der er en Fordærvelse deri, som man ikke saa let bliver af med.“ Det var den geniale Lighedstalsmand, Oberst Tschernings Ord, og de sidste Ord, der lode fra samme Tscherning, ikke i denne Sal, men i Christiansborg Slot den 27de Juli ved Midnatstid, vare udtrykte i 3 Linier; han sagde: „Det bedste man kan gjøre overfor denne Grundlov er at stemme imod den, der kommer ikke Andet end Dndt ud af den“ — saaledes stillede Tscherning sig i sin Opfatelse, maaffe endnu lidt mørkere end det ærede Medlem for Svendborg Amts 5te Valgkreds (Høgsbro), og jeg behøver ikke at minde om den gamle Grundtvig, hvorledes han talte i Landsthinget, det vilde ærede Medlemmer, naar de tænke sig om, vistnok tilbels have i frisk Erindring. Men nu staa vi saa ved det, og saa skulle vi se, hvorledes denne Enighed er naaet. Der er dog vel ikke Mange, som ville paastaa, at der just er en god Tilstand i vort Folk for Dieblisset. Vel sandt, den ærede Justitsminister har udstedt en foreløbig Lov, i Følge hvilken Had og Ophidselse af den ene Klasse til Had mod den anden og Sligt forbydes. Det klinger jo meget høit, men det forekommer mig ikke, at just Justitsministeren selv har givet det allerbedste Exempel. Jeg vil saaledes minde om Motiverne til denne Lov, hvori Had forbydes, deri siger Justitsministeren, at Befolkningen er Gjenstand for en systematisk tendentiøs Fremstilling af Sagerne, og at han har det Haab, at Folket vil vænnes ved de Løgne, som blive fortalte Dag ud og Dag ind af Agitatorerne. Det er ikke Ordene, men Meningene er det utvivlsomt. Skulde det imidlertid være feil, kan den ærede Minister jo selv rette det, ligesom det kan ses efter i Motiverne. Jeg veed nu ikke, hvortil Ministeren i saa Henseende sigter; thi jeg tror visselig ikke, dersom Nogen giver sig af med at lyve, at det er Ministeriets